

Yrittäjät & kunta

Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteet uusiksi?

• Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ei pystytä huolehtimaan ilman palvelurakenteen uudistamista, kertoo asiaa valmistellut työryhmä.

Lotta Tammelin, teksti

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä pohtinut työryhmä on luovuttanut loppuraporttinsa. Työryhmän mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ei pystytä huolehtimaan ilman palvelurakenteen uudistamista.

Kolmessa vaihtoehdossa. Työryhmän mukaan sosiaali- ja terveydenhuolto voitaisiin järjestää kaksitasoisesti siten, että noin 30–50 kuntaa vastaisi perustason tehtävistä. Yhteistä erityispalveluista vastaavia alueita olisi viisi. Työryhmän mukaan kunnilla olisi selkeästi nykyistä vahvemmat edellytykset huolehtia väestön sosiaali- ja terveydenhuollosta sekä asiakkaiden tarpeenmukaisista palveluista.

Jos kuntien määrä säilyy suurempana, voitaisiin käyttää kuntien yhteistyöhön perustuvaa mallia. Kuntien muodostama alue tai suuri kunta olisi järjestämis- ja rahoitusvastuussa perustasosta sekä osasta erityispalveluja. Alueet ja suuret kunnat vastaisivat yhdessä muista erityistason palveluista. Yhtenä vaihtoehtona on, että vastuu koko sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamisesta olisi yhdellä kunnalla, jolloin kunta vastaisi kaikista tehtävistä perustasolta erityispalveluihin. Tällaisia kuntia Suomessa voisi olla alle 20.

Palvelusetelit käyttöön. Suomen Yrittäjien elinkeinoasioiden päällikkö Janne Pesonen suhtautuu esitettyihin järjestämismalleihin varovaisen myönteisesti.

– Kyllä tässä kaikilla malleilla selkeää rakenteellista eteenpäin menemistä tietenkin olisi, vaikka pienempien tuottajien puolesta hirvittääkin, kun kysyntä-kokonaisuuudet kasvavat. Toisaalta järjestämisvastuuden kokoa merkittävämpi tekijä on se, miten kysyntää käytössä purettai-

– Järkevä rakenteellinen uudistaminen edellyttää ilman muuta esimerkiksi palvelusetelien nykyistä laajempaa käyt-

JANNE PESONEN suhtautuu työryhmän ehdotuksiin varauksellisesti.

töönottoa ja kilpailutuskäytäntöjen muuttamista nykyistä paremmin markkinoiden kehittymisen huomioivaan suuntaan, Pesonen linjaa.

Kinkkinen rahoitus. Monikannainen rahoitus vaikeuttaa työryhmän mukaan kokonaisuuden hallintaa ja aiheuttaa järjestelmän sisäistä kilpailua osajista ja muista voimavaroista. Työryhmä ehdottaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon monikannaisen rahoituksen ongelmien vähentä-

JOS KELAN sairaanhoitovakuutus poistetaan, heikoimmassa asemassa tulevat olemaan yli 65-vuotiaat.

ISMO PARTANEN usko, että työryhmän esitys johtaa jonojen pidentymiseen.

miseksi selvitetään, kuinka sairausvakuutuksen hoitokustannusten valtionosuus siirto kuntien valtionosuuksiin voitaisiin toteuttaa. Suomen Yrittäjät tyrmää ajatuksen täysin. – Monikanavarahoitus on mahdollistanut yritystoiminnan ja markkinoiden kehittymisen, kun tulovirtoja on tullut useammasta paikasta ja asiakasvalinnalla on ollut merkittävä rooli. Rahoitusmallin näennäinen tehoisuus on pieniä siihen tehoisuuteen verrattuna, mikä syntyy, mikäli sosiaali- ja terveyspalveluissa ei pystytä luomaan toimivia markkinoita, arvioi Janne Pesonen.

Liitot: Sairaanhoitovakuutus säilytettävä

Yrittäjien Keskusliitto ja Suomen Fysioterapia- ja kuntoutusyritykset FYSI teilaavat sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikön Kari Välimäen työryhmän esityksen, jonka mukaan Kelan maksamat sairaanhoitovakuutuskorvaukset pitää lopettaa. Liitot vastustavat ankarasti esitystä, koska se rokkottaisi kovimmalla kouralla etenkin vanhuuseläkkeen varassa eläviä iäkkäitä naisia sekä sosiaali- ja terveysalalla toimivia pienyrittäjänsiisiä. Liitot ihmettelevätkin, että aiotaanko sosiaali- ja terveysalan pienyrittäjyys lopettaa Suomesta samaan tyyliin, kuin yksityinen sairaankuljetus nitistettiin.

Isku naisille. Noin 70 prosenttia Kelan sairaanhoitovakuutuksen korvausten saajista on naisia ja valtaosa sosiaali- ja terveysalan yrittäjistä on naisia. Sairausvakuutus kattaa esimerkiksi lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkiot sekä fysioterapia-, laboratorio- ja kuvantamistutkimukset. Yksinomaan gynekologikäynneitä korvataan vuosittain noin 500 000 kappaletta ja sama määrä on myös silmä-

lääkärikäyntejä. Erityisen heikossa asemassa olevaan väliinpuotoajaryhmään kuuluvat esityksen pohjalta yli 65-vuotiaat.

– Jos julkinen Kelan kautta maksettava sairaanhoitovakuutus poistettaisiin, noin miljoona eläkeläistä jäisi kokonaan ilman sairausvakuutusturvaa. Mikään vakuutusyhtiö ei nimittäin myönnä yli 65-vuotiaille sairauskulujen yksityisvakuutusta. Sama koskee kaikkein köyhimpiä, koska heillä ei ole varaa yksityisvakuutuksiin, liitot tiedottavat.

Rahallisesti vakuutuksen alajasta kertyy säästöä ainoastaan 500 miljoonaa euroa, joten yksittäistä kuntaa kohden valtionavun kokonaispotista ei euroja liiemmin heruisi. – Yksittäisille ihmisille tällä rahalla maksetaan kuitenkin esimerkiksi 3,8 miljoonaa lääkärikäyntiä ja kaksi miljoonaa fysioterapiatoimenpidettä.

Kunnille kustannuspaineita. Sosiaali- ja terveysalan naisvetoiset liitot pelkäävät, että ikäihmisille käy mullituksen rytäkässä kalpaten, koska heillä ei ole jatkossa varaa maksaa omasta kukkarostaan esi-

merkiksi yksityislääkärin ja fysioterapeutin palveluja.

– Kela-korvausten poistaminen lisää puolestaan kunnan kustannuspaineita, kun koti- ja laitoshoidon lisääntyneen tarve räjähtäisi käsiin. Muutoksen sivutuotteena kasvavat päälle päätteeksi terveyskeskusten jono, liitot uskovat.

Ongelmia tulee. Suomen Yrittäjien elinkeinoasioiden päällikkö Janne Pesonen yhtyy Yrittäjien Keskusliiton ja Suomen Fysioterapia- ja kuntoutusyritykset FYSI:n huoleen.

– Tuemme täysin Yrittäjien Keskusliiton ja FYSI:n näkemystä asiassa. Esitys sairausvakuutusjärjestelmän alajasta on tuhoisa niin yksityisen terveysalan elinkeinonharjoittamisen kannalta kuin ongelmallinen myös kuntien itsensä kannalta. Uudistus lisää merkittävästi määrin painetta kuntien omalle tuotannolle ja sen lisäämiselle.

– Kun rahoja ei kanavoida kuntiin korvamerkittynä ja tiedetään esimerkiksi kuntien vaikeudet henkilöstön saatavuudessa, voi ongelmia odottaa tulevan, Pesonen ennustaa.

Puheet palvelusetelien eriarvoistavasta vaikutuksesta ovat puppua

• Kokemukset palvelusetelistä ovat vielä vähäisiä mutta positiivisia.

Mirka Moilanen, teksti

Mönissä kunnissa jännetään palvelusetelien eriarvoistavan kuntalaisia ja setelit nähdään yritystenä tai kuntapalveluiden yksityistämisenä. Palveluseteli on käytössä useissa kunnissa, mutta usein koe-kuonitoisesti. Kokemukset ovat Smartumin palveluasiantuntija Mareena Löfgrénin mukaan kuitenkin olleet kauttaaltaan positiivisia.

– Monesti pelätään, että osaatko asiakkaat valita ja tuotavatko yritykset laadukkaita palveluja. Kokemukset kuitenkin ovat olleet hyviä ja kunnat, asiakkaat ja yritykset tyytyväisiä, Löfgrén kertoo.

Löfgrénin mukaan palvelusetelien käyttöönottoa kunnissa on jarruttanut se, että kun palvelusetelitä koskeva laki luotiin 2009, siitä ei tehty subjektiivista oikeutta. Kunnilla on mahdollisuus ottaa palvelusetelit käyttöön, mutta mitään velvollisuutta ei ole. Asiakkaalla puolestaan on mahdollisuus saada palvelusetelitä, mikäli kunta on ottanut ne käyttöön, mutta asiakas ei voi niitä vaatia.

MAREENA LÖFGRÉN on Smartumin palveluseteliasiantuntija.

Löfgrén näkee palvelusetelien käyttöönoton poliittisena kysymyksenä. Poliitikkojen ymmärrystä pitää lisätä, sillä poliitikot eivät useinkaan ymmärrä, mistä palvelusetelissä on loppujen lopuksi kysymys. Keskusta ja kokoomus ovat tukenet palvelusetelien käyttöönottoa, mutta kansanedustajista löytyy myös palvelusetelien pelokkaasti suhtautuvia. Osa puolueista näkee palvelusetelit yritystenä tai kuntapalveluiden yksityistämisenä.

– Puhutaan kansalaisten eriarvoistamisesta ja ajatellaan, että ainoastaan hyväuloiset voivat ottaa palvelusetelin. Tämä on pelkkää puppua ja politiikkaa. Jo-kaisessa kunnassa kunnan omat poliitikot määrittävät, mikä on palvelusetelin arvo. Ja jos palvelusetelin arvo määritellään niin, että asiakkaalle jäävä omavastuu on kohtuullinen eli lähes sama sama kuin kuntapalveluista asiakkaalle jäävä osuus, niin siinä ei ole mitään eriarvoistavaa, Löfgrén toteaa.

Palvelusetelit moninkertaiset kuluttajien määrän. Palvelusetelien käyttöä lisäämällä itse ostavien kuluttajien määrä lisääntyy, kun ihmiset saavat vapaasti valita, mistä palvelunsa ostavat, lupaillee Mareena Löfgrén.

– Yksittäiselle yritykselle palveluseteli tarkoittaa sitä, että maksukykyisiä asiakkaita on markkinoilla enemmän kuin normaalisti. Kysymys on siitä, että ollaan mukana toimivilla sosiaali- ja terveysalan markkinoilla ja yritykset pääsevät kilpailemaan erityisosaamisella, hyvällä asiakaspalvelulla ja

saatavuudella, Löfgrén summaa palvelusetelin etuja.

Lisäksi Löfgrén muistuttaa, että palvelut ovat usein kalliimpia kunnan kuin yrityksen tuotamana. Kuntien kotihoidon hinnat pyörivät keskimäärin 40–60 eurossa tunti, kun yksityisellä puolella vastaava hinta on 28–35 euroa. Samalla rahamäärällä saadaan siis enemmän palveluita yksityiseltä puolelta. Hintaero kunnan ja yksityi-

SMARTUM-PALVELUSETELIÄ vastaanottaa noin 150 palveluntuottajaa, käyttäjäasiakkaita puolestaan on tuhansia.

sen tuottamien palvelujen välillä johtuu Löfgrénin mukaan siitä, että kunnissa hintaan vyörytetään erilaisia kuntien kuluja, muun muassa henkilöstön poisolot ja työntekijöiden hyvin- ja pahoinvointi näkyvät kunnan kuluissa.

– Palvelusetelitä käytettäessä kunnat pystyvät itse määrittämään määrärahat, joilla palveluja ostetaan. Koskaan ei tule budjetitilyityksiä vaan varmasti pysy-

tään budjetissa, Mareena Löfgrén sanoo.

Palvelusetelien puolesta puhuu myös se, että kun asiakas oppii asioimaan yksityisellä sektorilla, kynnys ostaa lisää palveluita on matalampi, mikä vähentää

paineita kunnallisia lisäpalveluita kohtaan. Näin päästään myös purkamaan kunnallisten terveydenhuoltopalvelujen pitkiä jonoja ja samalla nopeuttamaan hoitoon pääsyä myös julkisella puolella.

Tällä hetkellä Smartumin palveluseteliasiakkaina on 20 kuntaa.

Palveluseteliä on kokeiltu jo näissä kunnissa

- Jyväskylän kaupunki ja seudun kuntia 2008
- Vanhusten kotihoito, lapsiperheiden kotipalvelu, tukipalvelut, omaishoidontuki, neuvonta- ja terapiapalvelut, suun terveydenhuolto
- Mikkelin kaupunki ja seudun kuntia 2009
- Vanhusten kotihoito, tukipalvelut, omaishoidon tuki
- Joensuun kaupunki ja seudun kuntia 2010
- Vanhusten kotihoito, tukipalvelut, omaishoidon tuki
- Witas alue 2011
- Vanhusten kotihoito, tukipalvelut, omaishoidon lomitus
- Kuopion kaupunki 2011
- Omaishoidon tuki
- Kuusamon kaupunki 2011
- Erikoissairaanhoito, erikoislääkäripalvelut, vanhusten kotihoito, omaishoidon tuki
- Vaasan kaupunki ja seudun kuntia 2011

Jarkko Wuorinen toimialaliiton puheenjohtajaksi

Suomen Hammaslääkäriase-mat ry on valinnut hammaslääketieteen lisensiaatti Jarkko Wuorisen uudeksi puheenjohtajaksi yhdistyksen vuosikokouksessa Helsingissä. Wuorisen mukaan yhdistyksen edunvalvonnassa kärkijäillä on vastustaa tuoreen työryhmäsäilytyksen toteutuminen. Esityksessä halutaan siirtää sairausvakuutuksen lääkärin-palkkiot, tutkimus- ja hoito-korvaukset sekä matkakorvaukset Kansaneläkelaitoksen hallinnoimasta vakuutusjärjestelmästä osaksi kuntien yleistä valtionosuutta.

– Työryhmän esitys johtaa toteutuessaan hoitojonojen pidentymiseen ja sitä kautta palvelujen saatavuuden heikkenemiseen. Mikään ei takaa, että kuntien valtionavun yleiskatteeksi siirrettävä rahoitus käytettäisiin terveyspalvelujen tuottamiseen.

– Jokainen kunta päättää omista lähtökohdistaan, käytetäänkö valtionapu terveyspalveluihin vai esimerkiksi urheilupalatsien rakentamiseen ja ylläpitoon.

Sairausvakuutusjärjestelmää pitäisi Wuorisen mielestä kehittää korvauksia korottamalla, koska sairausvakuutuskorvausten yli 20 vuotta jatkunut heikkeneminen on lisännyt eriarvoistumista.

Suurin osa kansanedustajista istuu myös kunnanvaltuustossa

Uudessa eduskunnassa on 158 kunnanvaltuutettua. Toisin sanoen 79 prosenttia kaikista kansanedustajista toimii myös kotikuntansa valtuustossa. Valtuutettujen osuus on kasvanut eduskunnassa vuodesta 1996 lähtien.

Eniten kunnanvaltuutettuja on kokoomuksen eduskuntaryhmässä, 35 henkilöä. Suhteellisesti eniten kunta-poliitikkoja eduskunnassa on Vasemmistoliitolla, 93 prosenttia 14-henkisestä eduskuntaryhmästä. Kokoomuksen ryhmästä 80 prosenttia istuu kunnanvaltuustossa.

SDP:llä on eduskunnassa kunnanvaltuutettuja 34 (81 prosenttia ryhmästä), perussuomalaisilla 29 (74 %), keskustalla 26 (74%), vihreillä 8 (80%), RKP:llä 8 (89%) ja kristillisdemokraateilla 5 (83%).

Kunnanvaltuuston puheenjohtajana toimii 29 uuden eduskunnan jäsentä ja varapuheenjohtajana 17. Kunnanhallituksen jäsenenä on edustajista 22. Heistä puolet toimii kunnanhallituksen puheenjohtajistossa. Tiedot on kerännyt Kuntaliitto.

Väärennettyjä sähköposteja lähetetty Finnveran nimissä

Finnvera on saanut muutamia yrittäjiltä ilmoituksen sähköposteista, joiden aiheena on ”Finnveran myöntämä tarjous”. Postin lähettäjäosoiteena on ollut Oxford Financial Home <xinfang@huzhou.gov.cn>, mutta vastaava viestejä saattaa tulla myös muista osoitteista.

Huonolla suomen kielellä kirjoitetussa sähköpostissa tarjotaan lainaa edullisella korolla ja pyydetään ottamaan yhteyttä viestissä ilmoitettuun sähköpostiosoitteeseen.

Finnveralla ei ole mitään tekemistä näiden sähköpostien kanssa. Mahdollisesti jokin tahoyrittäjä kalastella näin luottamuksellisia tietoja yrityksiltä. Finnveran mukaan ko. sähköposteihin ei missään nimessä pidä vastata.

• Ylä-Pirkanmaan seutukunta äkillisen rakennemuutoksen alueeksi. Valtioneuvosto määräsi näin vuoden 2012 loppuun saakka. Seutukuntaan kuuluvat Mänttä-Vilppula, Virrat, Juupajoki ja Ruovesi. Perusteena ovat alueen viimeaikaiset työpaikkavähennykset. Äkillisen rakennemuutoksen alueita on nyt yhteensä yhdeksän.